ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC KINH TẾ VÀ QUẢN TRỊ KINH DOANH

NGUYỄN THU HUYỀN

NGHIÊN CỨU CÁC NHÂN TỐ TÁC ĐỘNG ĐẾN XUẤT KHẨU HÀNG CHẾ BIẾN CỦA VIỆT NAM SANG THỊ TRƯỜNG APEC

LUẬN VĂN THẠC SĨ KINH TẾ

CHUYÊN NGÀNH: QUẢN LÝ KINH TẾ

THÁI NGUYÊN - 2014

Số hóa bởi Trung tâm Học liệu http://www.lrc-tnu.edu.vn/

ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC KINH TẾ VÀ QUẢN TRỊ KINH DOANH

NGUYỄN THU HUYỀN

NGHIÊN CỨU CÁC NHÂN TỐ TÁC ĐỘNG ĐẾN XUẤT KHẨU HÀNG CHẾ BIẾN CỦA VIỆT NAM SANG THỊ TRƯỜNG APEC

Chuyên ngành: Quản lý kinh tế
Mã số: 60.34.04.10

LUẬN VĂN THẠC SĨ KINH TẾ

Người hướng dẫn khoa học: PGS. TS. Nguyễn Khánh Doanh

THÁI NGUYÊN - 2013

Số hóa bởi Trung tâm Học liệu http://www.lrc-tnu.edu.vn/

LỜI CAM ĐOAN

Tôi xin cam đoan rằng: Số liệu và kết quả nghiên cứu trong luận văn này là hoàn toàn trung thực và chưa được sử dụng để bảo vệ một học vị nào tại Việt Nam.

Tôi xin cam đoan rằng: Mọi sự giúp đỡ cho việc thực hiện luận văn này đã được cảm ơn và mọi thông tin trong luận văn đã được chỉ rõ nguồn gốc.

Thái Nguyên, ngày tháng năm 2013

Tác giả luận văn

Nguyễn Thu Huyền

Số hóa bởi Trung tâm Học liệu http://www.lrc-tnu.edu.vn/

LỜI CẢM ƠN

Để hoàn thành luận văn này, tôi xin chân thành cảm ơn Ban Giám hiệu, Phòng QLĐT Sau Đại học, cùng các thầy, cô giáo trong trường Đại học Kinh tế và Quản trị Kinh doanh Thái Nguyên đã tận tình giúp đỡ, tạo mọi điều kiện cho tôi trong quá trình học tập và thực hiện đề tài.

Đặc biệt xin chân trọng cảm ơn PGS.TS. Nguyễn Khánh Doanh với cương vị hướng dẫn khoa học đã trực tiếp chỉ bảo, hướng dẫn tận tình và đóng góp nhiều ý kiến quý báu, giúp đỡ tôi hoàn thành luận văn này.

Nhân dịp này, tôi xin chân thành cảm ơn lãnh đạo cơ quan, gia đình, bạn bè và đồng nghiệp đã động viên, giúp đỡ để tôi hoàn thành luận văn tốt nghiệp.

Xin chân thành cảm ơn!

Thái Nguyên, ngày tháng năm 2013

Tác giả luận văn

Nguyễn Thu Huyền

Số hóa bởi Trung tâm Học liệu http://www.lrc-tnu.edu.vn/

MỤC LỤC

LỜI CAM ĐOAN i
LỜI CẢM ƠN ii
MỤC LỤC iii
DANH MỤC CHỮ VIẾT TẮT vi
DANH MỤC BẢNG vii
MỞ ĐẦU 1
1. Tính cấp thiết của đề tài 1
2. Mục tiêu nghiên cứu 4
3. Đối tượng và phạm vi nghiên cứu 4
4. Ý nghĩa khoa học của đề tài 4
5. Bố cục của luận văn 5
Chương 1. CƠ SỞ KHOA HỌC VỀ XUẤT KHẨU HÀNG HOÁ 6
1.1. Cơ sở lý luận về xuất khẩu hàng hoá 6
1.1.1. Một số khái niệm cơ bản 6
1.1.2. Những lý thuyết về xuất khẩu hàng hoá 6
1.1.3. Những yếu tố tác động đến xuất khẩu hàng hoá 24
1.2. Cơ sở thực tiễn về xuất khẩu hàng chế biến 27
1.2.1. Ứng dụng mô hình gravity trong thực tiễn 27
1.2.2. Một số nghiên cứu về các yếu tố tác động đến thương mại hai chiều 29
Chương 2. PHƯƠNG PHÁP NGHIÊN CỨU 35
2.1. Phương pháp thu thập số liệu 35
2.2.1. Chọn mẫu nghiên cứu 35
2.2.2. Phương pháp thu thập số liệu thứ cấp 35
2.2. Phương pháp phân tích số liệu 37
2.2.1. Hệ thống chỉ tiêu sử dụng để đánh giá thực trạng xuất khẩu hàng hoá 37

2.2.2. Mô hình phân tích các yếu tố tác động đến xuất khẩu hàng hoá .. 40
Chương 3. KẾT QUẢ NGHIÊN CỨU VÀ THẢO LUẬN 45
3.1. Giới thiệu về thị trường APEC 45
3.1.1. Giới thiệu chung 45
3.1.2. Tình hình thương mại của APEC 53
3.1.3. Quan hệ thương mại giữa Việt Nam và APEC 54
3.2. Tổng quan về tình hình xuất khẩu hàng chế biến của Việt Nam 55
3.2.1. Kim ngạch xuất khẩu hàng chế biến của Việt Nam 55
3.2.2. Cơ cấu mặt hàng xuất khẩu 57
3.2.3. Cơ cấu thị trường xuất khẩu 57
3.3. Thực trạng xuất khẩu hàng chế biến của Việt Nam sang thị trường APEC 59
3.3.1. Kim ngạch và tăng trưởng xuất khẩu hàng chế biến sang thị trường APEC 59
3.3.2. Cơ cấu xuất khẩu hàng chế biến 65
3.3.3. Cơ cấu thị trường xuất khẩu 68
3.3.4. Phương pháp thị phần không đổi 70
3.4. Các yếu tố tác động đến xuất khẩu hàng chế biến của Việt Nam sang APEC 70
Chương 4. MỘT SỐ GIẢI PHÁP CHỦ YẾU NHẰM ĐẨY MẠNH XUẤT KHẨU HÀNG CHẾ BIẾN CỦA VIỆT NAM SANG THỊ TRƯỜNG APEC 74
4.1. Một số quan điểm cơ bản 74
4.1.1. Quan điểm phát triển xuất khẩu ở Việt Nam thời kỳ 2012-2020 . 74
4.1.2. Định hướng phát triển xuất khẩu thời kỳ 2012-2020 85
4.1.3. Mục tiêu tổng quát 86
4.2. Giải pháp đẩy mạnh xuất khẩu hàng chế biến của Việt Nam sang thị trường APEC 88

4.2.1. Chính sách phát triển nguồn nhân lực 88
4.2.2. Chính sách về phát triển thị trường xuất khẩu 89
4.2.3. Chính sách về xây dựng thương hiệu cho hàng xuất khẩu 90
4.2.4. Tăng cường xây dựng đối tác thương mại 91
4.2.5. Nâng cao quy mô GDP và thu nhập bình quân đầu người 92
4.2.6. Chính sách về dân số 93
4.2.7. Điều chỉnh cơ cấu mặt hàng xuất khẩu 94
4.2.9. Đẩy mạnh hợp tác, giao lưu văn hóa 95
4.2.10. Hoàn thiện chính sách thương mại quốc tế 96
KẾT LUẬN 98
TÀI LIỆU THAM KHẢO 99
PHỤ LỤC 102

Số hóa bởi Trung tâm Học liệu *http://www.lrc-tnu.edu.vn/*

DANH MỤC CHỮ VIẾT TẮT

GDP	: Tổng sản phẩm quốc nội
APEC	: Diễn đàn hợp tác kinh tế Châu Á-Thái Bình Dương
FTA	: Khối liên kết kinh tế
WTO	: Tổ chức Thương mại Thế giới
FDI	: Đầu tư trực tiếp nước ngoài
ASEAN	: Hiệp hội các Quốc gia Đông Nam Á
KNXK	: Kim ngạch xuất khẩu

Số hóa bởi Trung tâm Học liệu http://www.lrc-tnu.edu.vn/

DANH MỤC BẢNG

Bảng 2.1: Danh mục hàng chế biến ở cấp 2 chữ số theo phân loại SITC..... 36
Bảng 2.2: Các kịch bản trong lựa chọn mô hình..... 44
Bảng 3.1: Các thông số của APEC năm 2012 52
Bảng 3.2: Cán cân thương mại của APEC 53
Bảng 3.3: Kim ngạch xuất khẩu hàng chế biến của Việt Nam 55
Bảng 3.4: Tốc độ tăng trưởng bình quân xuất khẩu của Việt Nam 56
Bảng 3.5: Cơ cấu xuất khẩu hàng chế biến của Việt Nam 57
Bảng 3.6: Thị trường xuất khẩu hàng chế biến chủ yếu của Việt Nam..... 58
Bảng 3.7: Kim ngạch xuất khẩu hàng chế biến của Việt Nam sang thị trường APEC..... 60
Bảng 3.8: Tốc độ tăng trưởng bình quân xuất khẩu hàng chế biến của Việt Nam sang thị trường APEC 62
Bảng 3.9: Cơ cấu mặt hàng chế biến của Việt Nam sang thị trường APEC .. 66
Bảng 3.10: Cơ cấu thị trường xuất khẩu hàng chế biến của Việt Nam 69
Bảng 3.11: Các hợp phần trong tăng trưởng xuất khẩu hàng chế biến sang APEC 70
Bảng 3.12: Kết quả của mô hình hồi quy..... 70

Số hóa bởi Trung tâm Học liệu http://www.lrc-tnu.edu.vn/

MỞ ĐẦU

1. Tính cấp thiết của đề tài

Trong những thập niên gần đây, quá trình toàn cầu hóa và hội nhập quốc tế đã và đang tiếp tục diễn ra mạnh mẽ trên thế giới. Đây là một xu thế mang tính tất yếu khách quan với những biểu hiện mới về vai trò của thương mại quốc tế, đầu tư quốc tế, chuyển giao công nghệ, … Quá trình này đã có tác động rất lớn đối với nền kinh tế thế giới và đặc biệt là tạo điều kiện rất thuận lợi cho thương mại quốc tế phát triển cả về chiều rộng lẫn chiều sâu. Kết quả là tốc độ tăng trưởng của thương mại quốc tế lớn hơn nhiều so với tốc độ tăng trưởng sản xuất. Phát triển xuất khẩu đã có những đóng góp to lớn vào công cuộc đổi mói của đất nước. Xuất khẩu đã trở thành một trong những động lực chủ yếu của tăng trưởng kinh tế, góp phần ổn định kinh tế, xã hội như giải quyết việc làm, tăng thu nhập, xóa đói giảm nghèo.

Trong bối cảnh đó, việc Việt Nam gia nhập ASEAN vào năm 1995, APEC vào năm 1998, ký hiệp định thương mại Việt Nam - Hoa Kỳ năm 2000 và gia nhập WTO vào năm 2007 thể hiện mục tiêu và ý chí của mình trong việc điều chỉnh chính sách thương mại quốc tế theo hướng tự do hóa và hội nhập quốc tế. Những biến đổi tích cực này đã góp phần mang lại nhiều thành tựu to lớn cho Việt Nam, đặc biệt là trong quan hệ thương mại giữa Việt Nam và các nước trên thế giới. Nếu như kim ngạch xuất khẩu của Việt Nam chỉ đạt 692,7 triệu USD vào năm 1985, thì con số này đã lên tới 5,6 tỷ USD năm 1995 và 55,85 tỷ USD năm 2009 (IMF-Direction of Trade Statistics, 2010). Tương tự như vậy, kim ngạch nhập khẩu của Việt Nam từ phần còn lại của thế giới cũng tăng nhanh, từ 1,8 tỷ USD năm 1985 lên 8,4 tỷ USD năm 1995 và 85 tỷ USD năm 2009. Đây cũng chính là những dấu hiệu tốt đối với Việt Nam trong quá trình hội nhập kinh tế quốc tế.